

TS TRƯƠNG CÔNG HIẾU VỚI CÔNG TRÌNH TRƯỜNG TIỀN NƠI KINH THÀNH OTTAWA

Ngày 17/11/2019, Liên Hội Người Việt Canada và Cộng Đồng Người Việt Ottawa dành cho tôi vinh dự thuyết trình giữa lòng thủ đô Canada. Nghi thức chào quốc kỳ Canada và VNCH do ban Thủ Đô đồng ca là một sự tiếp nối giữa quê nhà và quê người. Trong số đồng bào ưu tú về tiền đồ đất nước tham dự có những vị đến từ Little Saigon bên nước Mỹ và các đô thị cận kề như Montréal, Québec ; còn lại là kinh thành Ottawa. Trong số các thân hữu hiện diện có tiến sĩ Nguyễn Hải Bình, nguyên giáo sư Đại học Luật Khoa Saigon tiêu biểu cho giới sĩ phu của VNCH cùng với phu nhân là nhà văn Nguyễn Lê Châu, luật sư Lâm Chấn Thọ, người khởi xướng việc phục hoạt hiệp định Paris 1973, tiến sĩ Trương Minh Trí của Liên Hội Người Việt Canada, nhà hoạt động cộng đồng Lê Phan, chủ tịch Cộng Đồng Người Việt Ottawa, tiến sĩ Trương Công Hiếu và phu nhân Hiếu Tâm. Ngày hôm sau (18/11), tiến sĩ Trương Công Hiếu, nhà nhiếp ảnh Trần Hy Hiền, trưởng nam của GS Trần Chánh Thành, cựu ngoại trưởng VNCH, hai thân hữu Lê Phan và Chung Thế Hùng đã hướng dẫn tôi đi thăm một số di tích lịch sử của kinh thành Ottawa, trong số có cầu Trường Tiền.

Thật đúng là duyên kỳ ngộ, “hữu duyên thiên lý năng tương ngộ” (有緣千里能相遇), vì cái tên “Trường Tiền” (場錢) có cấu trúc gần giống cầu sắt Alexandra nối liền Ottawa và Gatineau.

Hữu duyên, vì cái tên tiền định “Trường Tiền” của cố đô Huế còn có nghĩa là xưởng đúc tiền. Cầu “Trường Tiền” bắc ngang sông Hương có từ năm 1899. Trường Tiền có nghĩa là xưởng đúc tiền. Đồng tiền do cơ xưởng đúc có bốn chữ Cảnh Hưng Thuận Bảo :

Ngoài cây cầu Trường Tiền, thủ đô Ottawa còn có xưởng đúc tiền (mint). Anh Lê Phan đã giới thiệu sở Trường Tiền của kinh thành Ottawa như sau : “Trong quyển sách “Lịch sử 100 năm của Nhà máy Đúc tiền Hoàng gia Canada” (Royal Canadian Mint 100 Years of History), tiến sĩ Trương Công Hiếu đã được ghi nhận là người đầu tiên trên thế giới đã thay đổi hệ thống đúc tiền bằng những kỹ thuật dùng kim loại và thép để làm cho đồng tiền mỏng hơn, nhẹ hơn và không bị rỉ sét.” (trích website *Viet Vancouver*).

Hình chụp tiến sĩ Trương Công Hiếu trên tựa đề bài viết, phía trái đen trắng khi còn ở quê nhà, mắt hướng về tương lai. Phía bên phải nơi xứ người, mắt nhìn về cố hương. Năm 2006, ông đảm nhận chức vụ Tổng Giám Đốc Kỹ thuật của Sở Trường Tiền Canada (Royal Canadian Mint). Ngày 16/03/2018, vị Toàn quyền Canada ban tặng cho ông Huân chương Canada (Ordre du Canada). Huân chương này có từ năm 1967 là huy chương cao quý nhất của Canada, tưởng thưởng những vị cống hiến những công trình đặc biệt cho đất nước Canada.

Anh Lê Phan còn cho biết tiến sĩ Trương Công Hiếu đã có công :

- tinh chế 4 số 9 (.9999), được dùng làm tiêu chuẩn quốc tế từ năm 1982 ;
- phát minh [COLOR=maroon], kỹ thuật sản xuất tiền xu với hình ảnh ba chiều (hologram).

Tôi có vinh dự được tiến sĩ Trương Công Hiếu trao tặng đồng tiền Canada, một công trình tim óc của tiến sĩ, được tác giả Albert M. Bech ghi nhận như sau :

“Trong 40 năm vừa qua, người có nhiều công lao nhất trong sự tiến bộ về ngành đúc tiền, người đã đóng góp nhiều nhất những kiến thức mới về ngành đúc tiền trên thế giới chính là Tiến sĩ Trương Công Hiếu của Sở Đúc tiền Hoàng gia Canada (trích *Story of World Money Fair*, Berlin).

Nhờ sáng chế của tiến sĩ Trương Công Hiếu, đồng tiền Canada phát hành năm 2010 còn đem cả chiếc lá Érable nhuộm đỏ, quốc huy của Canada, sát cánh cùng (érable) sắc vàng, quốc kỳ VNCH.

Biểu tượng vừa kể mà tiến sĩ Trương Công Hiếu thể hiện trên đồng tiền Canada chính là hành trình từ quê nhà đến quê người của ông, làm rạng danh quê cha đất tổ, nơi có cây cầu Trường Tiền bắc ngang đất Thần Kinh.

Tôi mạo muội có bài đường thi cổ kính, riêng tặng tiến sĩ Trương Công Hiếu và phu nhân, để ghi lại kỷ niệm kinh thành Ottawa, nơi có Cơ xưởng Trường Tiền Hoàng gia Canada :

*Sắc thắm hoàng kỳ mãi vẫn kiêu
Đồng tiền “Tiến sĩ” Hiếu in nhiều
“Trường Tiền” để lại cho nhân thế
Phát minh tiền bạc có ba chiều
Trí tuệ quê nhà được kính nể
Tâm huyết họ Trương có tuyệt chiêu
Lá vàng Érable, quê hương Việt
Phát phối tung bay thật mỹ miều.*

Le Dinh Thong

Paris, 25/11/2019